

УДК 553.04 (336.2)

doi <https://doi.org/10.31996/mru.2018.3.26-31>

Г. І. РУДЬКО, д-р геол.-мінерал. наук, д-р геогр. наук, д-р техн. наук, професор (Державна комісія України по запасах корисних копалин), office@dkz.gov.ua, <https://orcid.org/0000-0001-7752-4310>,
М. В. ТКАЧЕНКО, Державна комісія з експертизи геологічних проектів та кошторисів ДГП "Геоекспертиза", м. Київ, Україна, lgeoexp@ukr.net,
С. Ф. ЛИТВИНЮК, канд. геол. наук (Державна комісія України по запасах корисних копалин), м. Київ, Україна, office@dkz.gov.ua, <https://orcid.org/0000-0003-3763-2100>

G. RUDKO, State Commission of Ukraine on Mineral Resources, office@dkz.gov.ua, <https://orcid.org/0000-0001-7752-4310>,
M. TKACHENKO, State Commission for the Examination of Geological Projects and Estimates SGE "Heolekspertyza", lgeoexp@ukr.net,
S. LYTVYNIUK, State Commission of Ukraine on Mineral Resources, office@dkz.gov.ua, <https://orcid.org/0000-0003-3763-2100>

ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗПОРЯДЖЕННЯ ГЕОЛОГІЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ПІД ЧАС ГЕОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ ОЦІНКИ ЗАПАСІВ ТА РЕСУРСІВ КОРИСНИХ КОПАЛИН УКРАЇНИ

LEGAL FEATURES OF GEOLOGICAL INFORMATION ARRANGEMENT DURING THE ECONOMIC-GEOLOGICAL EVALUATION OF MINERAL RESERVES AND RESOURCES IN UKRAINE

У статті проаналізовано особливості розпорядження геологічною інформацією під час геолого-економічної оцінки запасів та ресурсів корисних копалин України; схарактеризовано (класифіковано) види геологічної інформації, отриманої на різних стадіях геологічного й техніко-економічного дослідження (ГЕО-3, ГЕО-2, ГЕО-1); окреслено принципи визначення достовірності та якості геологічної інформації відповідно до стадії робіт.

Розглянуто методіку визначення вартості геологічної інформації за результатами, отриманими на будь-якій стадії проведення робіт з геологічного вивчення надр, а також правові особливості геологічної інформації, на які потрібно зважати в разі надання в користування чи продажу.

Ключові слова: геологічна інформація, геологічне вивчення надр, промислова розробка, геологічні правовідносини, геологічна служба.

Geologic prospecting works (GPW) as a process of geological subsoil study with the use of a complex of special works and investigations lead to information acquisition on different geological objects, that is a powerful basis for creation of favorable investment development due to the systematized disclosure of information as regards prospective territories for the projects for forecast and search, estimating, prospecting and extracting works.

The purpose of work is an analysis of the features of geological information arrangement during the economic-geological evaluation of mineral reserves and resources in Ukraine; a characteristic (classification) of types of geological information acquired at different stages of geological and feasibility studies (EGE-3, EGE-2, EGE-1); determination of geological information reliability and quality according to a stage of works.

As a result, all geological works lead to acquisition of information on different geological objects that can be subdivided into two main categories – primary and secondary one.

The methods for determination of the cost of geological information by the results obtained at any stage of works on the geological subsoil study have been presented.

The cost of geological information is determined in view of the expenses given in the reports on geological subsoil study incurred during the performance of cameral works on a subsoil plot within which the cost of geological information is determined.

When regulating the procedure for arrangement (granting in use and sale) of geological subsoil information, it is necessary to take into account legal features of information acquired for public and private funds.

Despite the existence of legal norms in the field of subsoil use relating to geological subsoil study, today a stable mechanism of its legal support is under formation in the meanwhile. The legislation regulating the relations in the field of geological subsoil study requires improvement and agreement with other branches of legislation, stable and clear legal definitions and guarantees.

Keywords: geological information, geological subsoil study, commercial development, geological legal relationship, geological survey.

Вступ. Поточні процеси реформування геологічної галузі та інтенсивне використання надр потребують постійного підвищення рівня геологічного вивчення, вдосконалення наявних та розроблення нових методичних основ геологічного

вивчення надр, нормативного забезпечення, раціоналізації, гармонізації суспільних та екологічних умов цього різновиду надрокористування.

Україна була і є потужною добувною державою. Нині проведено величезний комплекс робіт з геологічного вивчення надр. Процес геологічного вивчення надр поділяють

на окремі послідовні стадії, водночас результати попередніх досліджень є основою для обґрунтування доцільності проведення кожної наступної стадії. Геологорозвідувальні роботи (ГРП) як процес геологічного вивчення надр з використанням комплексу спеціальних робіт і досліджень допомагають отримати інформацію про різноманітні геологічні об'єкти, що є потужною основою для створення сприятливого інвестиційного розвитку через упорядковане відкриття інформації щодо перспективних територій під проекти проведення прогнозно-пошукових, оцінювальних, розвідувальних та добувних робіт.

Порядок розпорядження (надання в користування і продаж) геологічною інформацією про надра, отриманою за результатами робіт з геологічного вивчення надр, експлуатації родовищ корисних копалин або використання надр з іншою метою, визначено Постановою КМУ від 13 червня 1995 р. № 423 “Про затвердження Положення про порядок розпорядження геологічною інформацією” (далі – Порядок).

Відповідно до Порядку, з огляду на запропоновані зміни, геологічна інформація – це сукупність первинної та вторинної (обробленої) геологічної інформації, яку зафіксовано на матеріальних носіях, дані геологічного, геофізичного, геохімічного, аерокосмічного, економічного змісту, що характеризують будову надр, наявні в них корисні копалини, геологічні процеси природного або штучного походження та історію їхнього розвитку, умови розробки родовищ, інші якісні й кількісні параметри та особливості надр, визначені внаслідок геологорозвідувальних, геолого-екологічних, науково-дослідних, експлуатаційних та інших робіт, а також інформація, отримана під час геологічного вивчення та видобутку мінеральної сировини.

Багато фахівців зауважує, що в сучасних умовах термін “геологічна інформація” треба розглядати не тільки у вузькому сенсі (як ті або інші відомості геологічного характеру), а скоріше як інформаційну систему – організаційно впорядковану сукупність масивів первинних (вторинних) і аналітичних документів, а також інформаційних технологій (інформаційних ресурсів), які зосереджено у фондах, архівах, бібліотеках, банках даних для збирання, оброблення, нагромадження, зберігання, наступного пошуку та надання їх у користування [1].

Метою роботи є аналіз особливостей розпорядження геологічною інформацією під час геолого-економічної оцінки запасів та ресурсів корисних копалин України; охарактеризування (класифікація) видів геологічної інформації, отриманої на різних стадіях геологічного й техніко-економічного дослідження (ГЕО-3, ГЕО-2, ГЕО-1); визначення достовірності та якості геологічної інформації відповідно до стадії робіт.

Геологічна інформація та стадії геологічного вивчення надр. Відповідно до Правил нормативного забезпечення геологічного вивчення надр [5], визначено, що:

– *геологічне вивчення надр* (проведення геологічних досліджень, пошуку, розвідки та оцінки запасів і ресурсів корисних копалин) – спеціальні роботи і дослідження, спрямовані на одержання інформації про надра для задоволення потреб суспільства;

– *геологічна інформація (інформація про надра)* – дані геологічного, геофізичного, геохімічного, гідрогеологічного, інженерно-геологічного, геолого-економічного, технологічного, еколого-геологічного, фізико-географічного, геодезичного, геоастрономічного, геобіологічного, петро-

графічного, палеонтологічного та іншого геологічного змісту, що характеризують геологічну будову надр, родовища корисних копалин, склад та властивості гірських порід, руд, мінералів, підземних вод, а також інші якісні чи кількісні параметри та ознаки надр, гірських порід і родовищ корисних копалин.

Геологорозвідувальні роботи (ГРП) проводять для картування території країни та її окремих регіонів, пошуків, розвідки, підготовки до розробки та експлуатації родовищ корисних копалин чи для використання надр, не пов'язаного з видобутком корисних копалин. Геологічне вивчення покладів корисних копалин полягає в дослідженні їхньої геологічної будови і структури, речовинного складу, кількості, якості, технологічних властивостей руд; гідро-геологічних, гірничо-геологічних та інших умов їхнього залягання. Це є підставою для обґрунтування доцільності розробки родовищ, проектних рішень щодо способу й системи видобутку, схеми комплексної переробки мінеральної сировини.

Процес геологічного вивчення надр поділяють на окремі послідовні стадії, що визначаються притаманними їм об'єктами геологічного вивчення, цілями й методами геологорозвідувальних робіт, вимогами до їхніх кінцевих результатів.

Геолого-економічна оцінка (ГЕО) як складник геологорозвідувальних робіт і всього процесу освоєння надр теж характеризується стадійністю, яка забезпечує обґрунтованість і раціональність кожного етапу освоєння надр.

Геологорозвідувальні роботи можна починати з будь-якої стадії (підстадії), якщо рівень геологічного вивчення об'єкта робіт достатній для їхнього геологічного й техніко-економічного обґрунтування. Межі між стадіями (підстадіями) геологорозвідувальних робіт визначаються вимогами до кінцевих результатів. Є типовий раціональний комплекс (методика) геологорозвідувальних робіт відповідно до геологічних, географічних і екологічних умов, який визначає типи та обсяги робіт на окремих стадіях (підстадіях) геологорозвідувального процесу.

В Україні стадійність ГРП регламентується Положенням про стадії геологорозвідувальних робіт на тверді корисні копалини, відповідно до якого ГРП на тверді корисні копалини проводять за наведеними нижче стадіями.

Стадія I. Регіональне геологічне вивчення території України.

Результатом регіонального геологічного вивчення є регіональні геолого-геофізичні дослідження масштабу 1:1 000 000 (1:500 000); регіональні геологознімальні, геофізичні та геологопрогнозні роботи масштабу 1:200 000 (1:100 000) та геологознімальні та геологопрогнозні роботи масштабу 1:50 000 (1:25 000).

Стадія II. Пошук і пошукова оцінка родовищ корисних копалин.

Результати пошукових робіт використовують для геологічного обґрунтування оцінки перспективних ресурсів корисних копалин. Задля цього виконують початкову геолого-економічну оцінку (ГЕО-3) ділянок потенційних родовищ, рудопроявів, розробляють техніко-економічні міркування (ТЕМ) щодо можливого промислового значення потенційних родовищ і доцільності проведення подальших геологорозвідувальних робіт.

Результатом пошуково-оцінювальних робіт є попередня геолого-економічна оцінка (ГЕО-2, ТЕД) промислового зна-

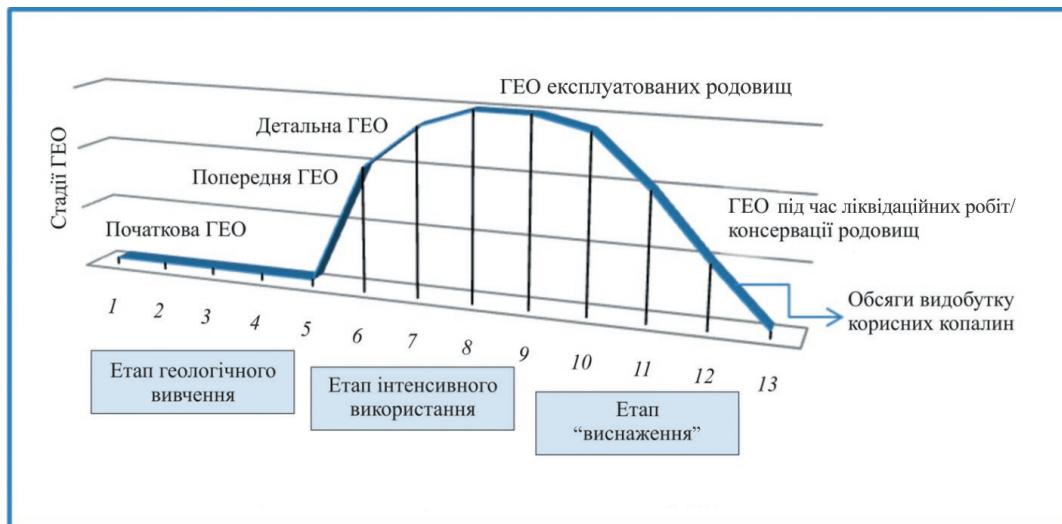

Рисунок. Типові складники циклу геологічного вивчення й освоєння родовищ корисних копалин:

1 – геологознімальні роботи; 2 – пошукові та пошуково-оцінювальні роботи; 3 – розвідка родовищ корисних копалин; 4 – проектування гірничодобувного підприємства; 5 – будівництво підприємств; 6, 7 – нарощування обсягів видобутку корисних копалин; 8, 9 – період стабільного максимального видобутку; 10 – зменшення обсягів видобутку та вичерпання запасів корисних копалин; 11 – припинення добувної діяльності, ліквідаційні роботи або консервація; 12 – освоєння техногенних родовищ; 13 – альтернативне використання техногенних об'єктів

чення відкритих пошуками родовищ корисних копалин і доцільність їхнього промислового освоєння.

Стадія III. Розвідка родовищ корисних копалин.

За результатами розвідки виконують детальну GEO-1 промислового значення запасів родовища (ділянки) корисних копалин, матеріали якої містять:

- характеристики геологічної будови покладів корисних копалин, їхніх технологічних властивостей, гірничо-геологічних та інших умов залягання в обсязі, достатньому для обґрунтованих проектних рішень щодо способу й системи видобутку та схеми комплексної переробки корисних копалин;
- техніко-економічне обґрунтування (ТЕО) постійних кондицій і підрахунок запасів корисних копалин;
- прогнозну економічну оцінку сумарного ефекту від експлуатації родовища (ділянки) корисних копалин з визначенням прогнозних показників підприємницької діяльності гірничопереробного комплексу в обсязі, достатньому для прийняття рішення про інвестування в проект його будівництва.

Матеріали GEO запасів родовища корисних копалин подають на експертизу й затвердження до ДКЗ.

Типові складники циклу геологічного вивчення й освоєння родовищ корисних копалин та стадій геолого-економічної оцінки наведено на рисунку [7].

Види геологічної інформації, її якість і достовірність. Усі геологічні роботи дають змогу отримати інформацію про різноманітні геологічні об'єкти, яку можна розділити на дві головні категорії: первинну і вторинну. Принципи виділення видів геологічної інформації також зазначено в проекті постанови 2017 року щодо внесення змін до Порядку.

Первинна геологічна інформація – це зразки гірських порід, керн свердловин, пластових рідин, пластових флюїдів, інших природних утворень та їхній опис та/або результати лабораторних досліджень, дані геофізичних спостережень/досліджень (необроблені сейсмічні матеріали, каротажні дані, дані електро-, граві-, термо-, магніторозвідки), результати оброблення польових спостережень, зокрема в цифровому вигляді, польова графіка, документація маршрутів, об'єктів і пунктів спостереження, гірничопрохідницьких і бурових робіт, моніторингу стану надр, каталоги координат і картограми геологічних об'єктів, площ робіт, профілів, свердловин, пунктів спостережень і відбору проб, проби нафти, газу, води, зразки кам'яного матеріалу, колекції різного призначення, дублікати проб, акти випробування та дослідження свердловин, журнали

польової документації та випробування, яку можна використовувати для вивчення надр, розвідки та експлуатації родовищ корисних копалин, а також для цілей, не пов'язаних з добуванням корисних копалин.

Вторинна (оброблена) геологічна інформація – це дані, отримані за всіма видами й стадіями геологорозвідувальних робіт, видами користування надрами внаслідок інтерпретації та аналізу первинної геологічної інформації, а саме: результатів оброблення та інтерпретації геолого-геофізичних матеріалів, лабораторних і технологічних досліджень; звіти про геологічне вивчення ділянок надр; карти геолого-геофізичного змісту (зокрема геологічні, мінерагенічні, гідрогеологічні, геофізичні, геохімічні, інженерно-геологічні, гідроекологічні, родовищ, підрахунку запасів тощо); звіти про геолого-економічну оцінку запасів родовищ; звіти науково-дослідних і тематичних робіт з геологічного вивчення надр; форми звітності щодо обліку запасів корисних копалин; бюлетені державного моніторингу стану надр і режиму підземних вод; протоколи затвердження запасів корисних копалин; узагальнені бази геологічних даних та інформаційні масиви геологічної інформації про надра (цифрові та графічні файли); геоінформаційні проекти, складені за результатами робіт з геологічного вивчення надр.

Первинну геологічну інформацію отримують унаслідок проведення досліджень геологічних об'єктів в їхньому природному заляганні, зразках, пробах; вторинну геологічну інформацію – унаслідок інтерпретації та аналізу первинної геологічної інформації. Відповідно до Порядку вся геологічна інформація незалежно від форми власності підлягає обов'язковій реєстрації та обліку в Державному інформаційному геологічному фонді Держгеонадр.

Якість геологічної інформації, її достовірність визначаються рівнем як техніки та технології одержання первинних даних під час ГРР різних стадій, так і методикою процесу їхньої інтерпретації, оцінки (GEO-3, GEO-2, GEO-1) та державного обліку.

На сьогодні в Україні стадійність, обсяги робіт та види ГРР регламентуються Положенням про стадії геологорозвідувальних робіт на тверді корисні копалини, відповідно до якого ГРР на тверді корисні копалини проводять за наведеними нижче стадіями [4]. Положення про стадії геологорозвідувальних робіт є обов'язковим для виконання органами державної виконавчої влади, що керують геологічною галуззю і використанням надр. Для суб'єктів підприємницької

діяльності, які проводять геологорозвідувальні роботи за власні кошти, це положення має рекомендаційний характер. Результати робіт з геологічного вивчення надр фіксуються у звітних геологічних матеріалах (Геологічні звіти), які виконавці цих робіт обов'язково подають на державне (постійне) зберігання в Державні фонди або у фонди спеціалізованих геологічних підприємств. Чіткої методики та нормативної процедури щодо визначення якості й достовірності отриманої первинної інформації немає або вона слабо функціонує. На практиці результати ГРР приймають технічні наради замовника таких робіт без належного науково-методичного підходу.

Геолого-економічна оцінка як складник геологорозвідувальних робіт і всього процесу освоєння надр теж характеризується стадійністю, яка забезпечує обґрунтованість і раціональність кожного етапу освоєння надр. Відмінності кожного етапу геолого-економічної оцінки родовищ корисних копалин полягають у поступовому збільшенні вірогідності й детальності показників оцінки.

Залежно від ступеня геологічного й техніко-економічного вивчення об'єкта виділяють три стадії геолого-економічної оцінки.

Початкова геолого-економічна оцінка (ГЕО-3) – обґрунтування доцільності інвестування пошуково-розвідувальних робіт на ділянках, перспективних щодо відкриття родовищ корисних копалин. ГЕО-3 здійснюють на основі попередньо розвіданих запасів і кількісної оцінки ресурсів корисних копалин, подають у формі техніко-економічних міркувань щодо їхнього можливого промислового значення. Оцінку можливості промислового освоєння потенційних родовищ корисних копалин обґрунтовують укрупненими техніко-економічними розрахунками на основі доведеної аналогії з відомими промисловими родовищами або технічного завдання замовника геологорозвідувальних робіт.

Попередня геолого-економічна оцінка (ГЕО-2) – обґрунтування доцільності промислового освоєння родовища (покладу) корисних копалин та інвестування геологорозвідувальних робіт з його розвідки й підготовки до експлуатації. ГЕО-2 здійснюють на основі попередньо розвіданих і розвіданих запасів корисних копалин, оформлюють як техніко-економічну доповідь про доцільність подальшої розвідки, зокрема дослідно-промислової розробки родовища (покладу). До того ж оцінку ефективності розробки родовища проводять на рівні кінцевої товарної продукції гірничого виробництва; техніко-економічні показники розраховують або приймають за аналогією.

Детальна геолого-економічна оцінка (ГЕО-1) – визначення рівня економічної ефективності виробничої діяльності гірничодобувного підприємства, яке створюють або реконструюють, і доцільності інвестування робіт з його проектування та будівництва. ГЕО-1 здійснюється на основі розвіданих запасів корисних копалин і містить техніко-економічне обґрунтування постійних кондицій для їхнього підрахунку. Детальність техніко-економічних розрахунків і надійність фінансових показників ГЕО-1 мають бути достатніми для прийняття інвестиційного рішення без додаткових досліджень.

Головним нормативним документом, який регламентує визначення геолого-економічної оцінки родовищ корисних копалин і встановлює загальні вимоги та підходи під час її проведення, є Класифікація запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр.

Українська Класифікація запасів і ресурсів корисних копалин має рамковий характер і придатна для всіх видів корисних копалин [2]. Застосування її до запасів і ресурсів конкретних видів корисних копалин, зокрема техногенних, визначається відповідними інструкціями Державної комісії України по запасах корисних копалин, які розробляють і затверджують в установленому порядку.

Принципи розподілу запасів і ресурсів корисних копалин, які прийняті в Класифікації України, гармонізуються з Міжнародною рамковою класифікацією запасів і ресурсів твердих горючих і мінеральних корисних копалин.

Запаси і ресурси корисних копалин, що характеризуються певними рівнями промислового значення (1xx) і ступенями техніко-економічного (x1x) й геологічного вивчення (xx1), розподіляють на класи, які ідентифікують за допомогою трипорядкового цифрового коду.

Конкретні методики, показники оцінювання родовищ наведено у відповідних документах Державної комісії України по запасах корисних копалин (далі – ДКЗ).

ДКЗ відіграє важливу роль у зміцненні та розвитку мінерально-сировинної бази України в тому сенсі, що є єдиною науково-методичною установою, що забезпечує достовірність оцінених запасів корисних копалин; встановлює кондиції на мінеральну сировину для обчислення запасів корисних копалин у надрах; ухвалює рішення щодо кількості, якості та ступеня вивченості запасів родовищ корисних копалин і стану підготовленості їх до промислового освоєння. Розвідані запаси корисних копалин, які затвердила комісія, є єдиною легітимною основою для обґрунтування доцільності добування корисних копалин з надр України на підставі визначення техніко-економічних і фінансових показників створюваних гірничодобувних підприємств та використання їх для інвестиційного планування та оподаткування [3].

Відповідно до нормативів, геолого-економічна оцінка є періодичним аналізом результатів геологічного й техніко-економічного вивчення скупчень корисних копалин для оцінки їхнього промислового значення. Її проводять з послідовно зростаючою деталісттю залежно від стадії геологорозвідувальних робіт. На завершальних стадіях має бути розроблено технологічні схеми видобутку й переробки мінеральної сировини, техніко-економічні показники виробничого процесу, фінансові результати реалізації товарної продукції гірничого виробництва.

Методика визначення вартості геологічної інформації. Вартість геологічної інформації, отриманої за результатами робіт з геологічного вивчення надр на території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони коштом державного бюджету, регулюється постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 р. № 1075 (далі – Постанова) [6].

Визначення вартості геологічної інформації може здійснюватися за результатами, отриманими на будь-якій стадії проведення робіт з геологічного вивчення надр, а саме під час:

- регіонального геологічного вивчення надр;
- пошуку та пошукової оцінки родовищ корисних копалин;
- розвідки родовищ корисних копалин.

Об'єктом визначення вартості геологічної інформації є відомості, що містяться у звітах про геологічне вивчення надр і відображають стан геологічного середовища, процеси та явища, що відбуваються в ньому, будову надр, наявність у них корисних копалин і супутніх компонентів, показники їхньої якості та кількості.

Вартість геологічної інформації визначають з огляду на наведені у звітах про геологічне вивчення надр витрати під час виконання камеральних робіт щодо ділянки надр, у межах якої визначають вартість геологічної інформації.

У разі коли у звіті про геологічне вивчення надр зазначено тільки вартість геологорозвідувальних робіт, вартість камеральних робіт визначають за формулами, наведеними в додатку 1 Постанови.

Якщо у звіті про геологічне вивчення надр бракує відомостей про вартість геологорозвідувальних робіт, які проводять у певному регіоні, для визначення такої вартості застосовують показник вартості одиниці виміру подібних робіт у такому регіоні або розраховують кошторисну вартість таких робіт. Водночас вартість камеральних робіт визначають за формулами, наведеними в додатку 1 Постанови.

Правові особливості геологічної інформації. Як зазначено вище, надання в користування і продаж геологічної інформації про надра, отриманої за результатами робіт з геологічного вивчення надр, експлуатації родовищ корисних копалин або використання надр з іншою метою, визначається Положенням про порядок розпорядження геологічною інформацією.

Згідно з Порядком геологічна інформація є об'єктом товарних відносин і її можна використовувати як частину внеску до статутного фонду під час створення підприємств.

Геологічна інформація, створена (придбана) на кошти державного бюджету, є державною власністю і її реалізують Держгеонадра згідно з цим Положенням.

Геологічна інформація, створена (придбана) на власні кошти юридичних і фізичних осіб, є їхньою власністю. Цю інформацію реалізує її власник за погодженням з Держгеонадрами. Така геологічна інформація може переходити до державної власності в разі передання її до відповідних банків даних, фондів або архівів на договірній основі.

Особливості та правові властивості геологічної інформації з'ясовують саме під час та в процесі геологічного вивчення надр.

Геологічну інформацію характеризують такі ознаки, які також визначають її особливості [8, 9]:

- достовірність та якість інформації щодо геологічного вивчення;
- наявність належної експертної оцінки інформації про надра;
- самостійність інформації щодо свого носія;
- можливість багаторазового використання геологічної інформації без втрати її обсягу та якості;
- наявність комерційної та суспільної цінності;
- обмеженість доступу.

Відповідно до виду геологічної інформації визначають і нормативно-правові особливості її використання та розпорядження нею.

Первинну геологічну інформацію, яка є державною власністю, надають у користування на договірній основі, причому органам державної влади та органам місцевого самоврядування, державним і комунальним підприємствам, установам і організаціям, державним органам у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр іноземних держав – безоплатно. Зазначена геологічна інформація підлягає поверненню, її передання третім особам заборонено.

Використання вторинної (обробленої) геологічної інформації, яка є державною власністю, – безкоштовне. Ця геологічна інформація має бути розміщена у відкритому

онлайнному доступі. Плата за вторинну (оброблену) геологічну інформацію, яка є державною власністю, стягується з надкористувачів тільки в разі отримання спеціального дозволу на користування надрами як часткова компенсація витрат держави за проведені геологорозвідувальні роботи.

Кошти, отримані від продажу права користування геологічною інформацією, яка є державною власністю, надходять до державного бюджету.

Висновок. Розроблювані нині в Україні реформи в галузі користування надрами спрямовуються на вдосконалення умов діяльності гірничодобувних компаній та залучення інвесторів до гірничодобувної промисловості. Важливою умовою для підвищення привабливості гірничодобувної промисловості України є перехід на міжнародні стандарти звітності про запаси корисних копалин.

Через великі інвестиційні ризики в проектах з розвідки та розробки родовищ корисних копалин вимоги інвесторів до достовірності запасів і ресурсів корисних копалин, які передають у користування, часто передбачають відповідність геологічної інформації про запаси корисних копалин найвідомішим і найзастосованішим на практиці міжнародним стандартам (класифікаціям, стандартам звітності).

У процесі геологорозвідувальних робіт на стадіях геологічного вивчення надр стає доступною інформація про форми, розміри й умови залягання тіл корисних копалин, про характер і закономірності зміни їхньої морфології, внутрішньої будови, якості й технологічних властивостей, гідрогеологічних, інженерно-геологічних, гірничо-геологічних та інших природних умов родовищ. Кожна стадія геологічного вивчення характеризується відповідним видом, об'ємом та цінністю геологічної інформації.

Якість та достовірність отриманої геологічної інформації потрібно визначати на підставі експертної оцінки, що:

- забезпечує високий науково-методичний рівень експертних досліджень відповідно до вимог світових стандартів та класифікації запасів і ресурсів корисних копалин;
- створює умови для найповнішого, економічно раціонального й комплексного використання корисних копалин родовищ (ділянок), які надають у користування;
- гарантує виконання вимог щодо охорони надр і довкілля;
- сприяє збереженню й раціональнішому використанню національної мінерально-сировинної бази невідновлюваних корисних копалин.

Геологічна інформація класифікується за різними ознаками: первинна та похідна; основна й допоміжна; відкрита й закрита; матеріальна та наукова; інформація щодо корисних копалин та інших властивостей надр; державна та приватна інформація [9].

Під час створення порядку розпорядження (надання в користування і продаж) геологічною інформацією про надра варто зважати на правові особливості отриманої інформації за державні та приватні кошти.

Попри наявність у сфері надкористування низки правових норм, що стосуються геологічного вивчення надр, на сьогодні сталий механізм її правового забезпечення поки що формується. Законодавство, що регулює відносини у сфері геологічного вивчення надр, потребує вдосконалення та узгодження з іншими галузями законодавства, стабільних та чітких юридичних визначень і гарантій.

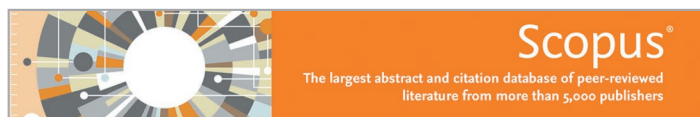
ЛІТЕРАТУРА

1. Андрієвський І. Д., Коржнев М. М., Яковлев Є. О. Стратегічні напрямки розвитку системи державного управління у сфері вивчення та використання надр//Стратегічна панорама. – 2003. – № 2. – С. 189–197.
2. Класифікація запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.05.1997 р., № 432.
3. Положення про порядок проведення державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 22.12.1994 р., № 865.
4. Положення про стадії геологорозвідувальних робіт на тверді корисні копалини, Наказ Геолкому України від 15.02.2000 р., № 19.
5. Правила нормативного забезпечення геологічного вивчення надр, наказ Державного комітету природних ресурсів України від 13.12.2004 р., № 244.
6. Про затвердження Методики визначення вартості геологічної інформації, отриманої за рахунок коштів державного бюджету, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 р., № 1075.
7. Рудько Г.І. Геолого-економічна оцінка родовищ корисних копалин/Г. І. Рудько, М. М. Курило, С. В. Радованов. – К.: АДЕФ – Україна, 2011. – 384 с.
8. Рябченко Я. С. Ознаки та властивості правового статусу геологічної інформації//Право і безпека. – 2006. – С. 144–147.
9. Філатова В. К. Геологічна інформація: проблеми використання та захисту/В. К. Філатова//Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 7. – С. 87–90.

REFERENCES

1. Andriievskiy I. D., Korzhnev M. M., Yakovlev Ye. O. Strategic directions of development of the system of public administration in the field of study and use of subsoil//Stratehichna panorama. – 2003. – № 2. – P. 189–197. (In Ukrainian).
2. Classification of reserves and resources of the mineral resources of the state subsoil, approved by the decision of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 05.05.1997, No 432. – Kyiv, 1997. (In Ukrainian).
3. Regulation on the procedure for conducting state expertise and evaluation of reserves of minerals, approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 22.12.1994, No 865. – Kyiv, 1994. (In Ukrainian).
4. Regulations on the stage of exploration for solid minerals Order Neolkomu Ukraine from 15.02.2000, No 19. – Kyiv, 2000. (In Ukrainian).
5. Regulations of normative maintenance of geological study of subsoil, the order of the State Committee of Natural Resources of Ukraine of December 13, 2004, No 244. – Kyiv, 2004. (In Ukrainian).
6. On approval of the Methodology for determining the value of geological information received at the expense of the state budget, approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 10.12.2008, No 1075. – Kyiv, 2008. (In Ukrainian).
7. Rudko G. I., Kurylo M. M., Radovanov S. V. Geological and economic evaluation of mineral deposits. – Kyiv: ADEF, 2011. – 384 p. (In Ukrainian).
8. Riabchenko Ya. S. Signs and properties of the legal status of geological information//Pravo i bezpeka. – 2006. – No 5. – P. 144–147. (In Ukrainian).
9. Filatova V. K. Geological information: problems of use and protection//Pidprijemnytstvo, hospodarstvo i pravo. – 2005. – No 7. – P. 87–90. (In Ukrainian).

Рукопис отримано 13.07.2018.

Шановні колеги і автори!

Запрошуємо Вас до співпраці та інформуємо, що наша редакція послідовно змінює технологію підготовки та представлення публікацій відповідно до стандартів наукометричних систем **SCOPUS** та **Web of Science**.

Ми раді повідомити, що відтепер журнал **“Мінеральні ресурси України”** можна знайти в інтернеті за новим посиланням: <http://mruego.ukrdgri.gov.ua/>.

Веб-сайт журналу створено на платформі **OJS (Open Journal System)**, наразі завантажено архів з 2015 року включно, до персональних даних авторів приєднано ідентифікатор **ORCID**.

Також повідомляємо, що наша редакція отримала унікальний префікс **DOI (digital object identifier)** – 10.31996.

Усі матеріали поширюються на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License International CC BY 4.0, яка дозволяє поширювати роботу з визнанням авторства цієї роботи і першої публікації в нашому журналі.

Журнал **“Мінеральні ресурси України”** дотримується політики відкритого доступу (open access). Усі статті розміщуються на веб-сайті безстроково і безкоштовно відразу після виходу номера друком. Повнотекстовий доступ в режимі реального часу до наукових статей журналу представлено на офіційному сайті журналу в розділі Архіви.

Редакція журналу вжила заходи для забезпечення високих етичних і професійних стандартів, заснованих на принципах прозорості і кращої практики наукових публікацій.

Журнал **“Мінеральні ресурси України”** входить до переліку фахових видань з геологічних (наказ МОН № 155 від 16.05.2016 р.) і технічних (наказ МОН № 820 від 11.07.2016 р.) наук ВАК України. У ньому можуть бути опубліковані результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук.

Сподіваємося, що всі ці заходи сприятимуть ще більшій доступності журналу, зростанню цитування та поширенню публікацій у різних інформаційно-пошукових системах, а також розвитку наукового потенціалу нашої країни та його інтеграції до світового наукового простору.

